

MAGYAR IZRAELITA,

hitfelekezeti érdekű hetilap.

Kiadó tulajdonos: **Zsengeri Mór.**

Felelős szerkesztő: **Mezei Mór.**

Előfizetési feltételek:

Pesten házhozordással, vidékre postai szétküldéssel.

Egész évre 6 frt. fél évre 3 frt.

Szerkesztői iroda:

Ujtér 2-dik szám, 2-ik emelet.

Kiadó hivatal:

Lipótvárosi templomtér 6 sz.

Megjelenik minden pénteken egy egész iven.

Hirdetményekért a 30 krnyi bélyegdíjon felül egy fél hasábos petsor után 3 kr. számíttatik.

Előfizetési felhívás,

a

„Magyar Izraelita“

hitfelekezeti érdekű hetilapra.

October-decemberi évnegyedre

Pesten házhozordással, vidékre postai szétküldéssel

1 frt 50 kr. o. é.

Előfizethetni a kiadó-hivatalban, és minden postahivatalnál.

Számadjunk.

I.

(Sz.) A midőn t. olvasóink e sorokat veszik, már beállt az újév ünnepe.

Az idő maga ugyan egy végtelen egész, melyben átmenet nélkül fűződik a perc a perchez, de az emberi gyarlóságnak szüksége van az oly nyugpontokra, melyekben az örökké forgó kereket megállapodottnak képzelvén, visszatekinthet a multra, s elgondolkodhatik a jövő felett, a tapasztaltakból tanúságokat, az eljövendőkre következtetéseket vonhat.

Ily egy válpontja az időnek az újév napja, mely megállapodásra int, s különösen a zsidót arra kötelezi, hogy számot vessen lelkiismeretével, feleljen arról mit tett s mit mulasztott, s lássa mit kellend ezután tennie vagy mulasztania.

Olvasóink, mikorára e lapot kezükbe veszik, e kötelességüket, mint egyesek teljesítették is; — de valljon mi magyarhoni izraeliták, mint egy együttes egész semmit sem találánk-e közéletünkben, mit Istenünk előtt bűntünkül bevallani, mire nézve a javulást megfogadnunk kellene.

Ha számot adunk azokról, mikkel Istennek, magunknak, felebarátainknak, mint egyesek tartozunk, kötelességünket teljesítettük. De valljon nincsenek-e nekünk kötelességeink, melyek a magyarhoni izraeliták összes-

ségét illetik, s valljon nem kell-e ezekről is számot adnunk.

Ujév van. Állapodjunk meg, tekintünk hátra, a multra, gondoljunk előre, a jövőre.

Épen az utolsó év gazdag volt ránk nézve tanulságokban, mikre kell, hogy ez ünnepélyes időkben eszméljünk; miken kell, hogy okuljunk; mikből kell, hogy tanuljunk.

Épen az utolsó év súlyosabban éreztetett velünk sok nyilvánosan és sok titokban rágódó rákfénét, mely elnyom minden nemes törekvést, meghiusit minden javítási célnyat.

És épen ez utolsó évben érezhettük súlyosabban, hogy épen mint összesség, vajmi keveset tettünk arra nézve, hogy számot vetve lelkiismeretünkkel, elmondhatnók: Urunk, igazságot, nem bűnbocsánatot kérünk, mert semmit sem tettünk, mit elmulasztanunk, semmit sem mulasztottunk, mit tennünk kellett volna.

Bizonyára, sokat tettünk és sokat mulasztottunk, minek bűnétől csak az Ég irgalma szabadithat fel...

Könyörögjünk az Ég Urának, bocsássa meg bűneinket, miket elkövettünk tétlenség által.

Mert valljon tagadhatjuk-e, hogy többnyire a pusztában hangzottak el jobbaink szavai, ha erélyes cselekvőségre hívtak a közérdek nevében?

Valljon siettünk-e segédkezet nyújtani, valahányszor ujjal mutattak középületünk azon tátongó hasadékaikra, mik ország világnak hirdetik henyeségünket?

Valljon iparkodtunk-e gátot vetni a tudatlanság, babona és vakhit hullámaiak, melyek naponta fenyegetőbb módon özönlik el népünket?

Valljon gonddal ápoltuk-e az értelmiség szövetségét, a hol köztünk derengett, s néztünk-e utána, hogy ott is felgyuljon, hol eddig csak a tudatlanság sötét árnyai uralkodának?

Nem tettük, vagy legalább nem tettük eléggé! Süketek maradtunk midőn hívtak, hogy a közhaladásra mulhatlanul szükséges intézeteket valahára létesítsük. Vakok maradtunk, midőn községletünk a botrányosságig menő hiányaira figyelmeztettek. Legfeljebb közönyösen mosolyogtunk, midőn szomszédunkban az elámító

hit zengő dicsénekeit hallók. S pangani vagy elveszni hagyjuk népmívelő intézeteinket.

Könyörögjünk az Ég Urának, bocsáss meg bűneinket, miket elkövettünk önösség által.

Mert, valjon elnémult-e bennünk az önérdek szava, midőn a közérdek annak feláldozását kívánta?

Valljon nem kiáltottunk-e kigyót-békát, valahányszor ránk bizonyították, hogy a mi ennek s annak tán előny, az összességre nézve káros?

Valljon nem folyamodtunk-e a legveszedelmesebb eszközökhöz, hogy a köztigyet saját érdekünk javára elnyomjuk?

Mindezt tettük. Csak a magunk érdekét védtük, konokul megtagadtuk a közérdektől a kielégülési jogosultságot és erőszakot követtünk el, vagy követtünk el az összességen, hogy csak magunk boldoguljunk.

Könyörögjünk az Ég Urának, bocsáss meg bűneinket, miket elkövettünk dőreség által.

Mert valljon nem téptük-e dőrén saját keblünket, kábultan azt vélvén, hogy a vallásosság útján járunk, midőn alaptalan gyanúsításokkal, aljas rágalomokkal, köhelt vádaskodásokkal illetjük saját testvéreinket?

Nem telt-e kívánságunk benne, egymás szívét marcangolni?

Nem akartunk-e zsarnokoskodni egymás meggyőződésén?

Nem felejtettük-e a testvéri szeretetet in majorem Dei gloriam?

Könyörögjünk az Ég Urának, bocsáss meg bűneinket, miket elkövettünk mint az összesség tagjai az összesség irányában?

És ez a multa szó!

Vonjuk belőle a tanulságokat. Esméljünk rájuk, okuljunk rajtuk, tanuljunk belőlük.

Fogadjuk meg a javulást és vonjuk a következtetést, mit kell ezentul tennünk, mulasztanunk jövőnk érdekében!

Országos közgyűlési előmunkálatok.

(Folytatás.)

A harmadik kérdés: ki legyen választó, ki választható?

Előbbeni közgyűléseink erre nézve sem nyujtanak biztos utmutatást. — A követek választásának módja az előbbeni közgyűléseknél nem is volt szabatosan megállapítva; Pesten például az előljáróság meghívta saját választása szerint a tekintélyesebb községi tagokat a választásra; máshol községi közgyűlések, máshol meg az előljáróságok választottak.

Az akkori viszonyoknál ez talán megjárhatta, ámbar

akkor is fordultak elő ovások az izraelita lakosság részéről (például Sáros megyéből 1848-ban); de mai napság, midőn különben is oly sok közöttünk a különválaszra törő elem, nagyon szükséges, hogy a közgyűlés mentül szélesebb alapú választások útján létesüljön, hogy maga a közgyűlés is, az előreláthatólag majdan bekövetkező ellenzésekkel és óvásokkal szemben, a népesség nagy többségére biztosan támaszkodhassék, s határozatait ez általános támogatás erkölcsi súlyával felruházhassa.

Mentül szabadelvűbb választási törvény, mentül több választó! legyen tehát jelszavunk.

T. olvasóink egy része azonban, itt is bizonyosan azt tartja, minek ily nagy feneket keríteni oly dolognak, mely semmi nehézséggel nem jár.

Azok, kik választók és választhatók a községi hivatalokra, választók és választhatók a közgyűlési követésre is; punctum.

Mi is ezt mondanók, — ha lehetne! — De egyelőre úgy áll a dolog, hogy községeink a lehető legrendezetlenebb állapotban vannak, s az oly község, melynek statutuma van, melyben szabatosan meg van állapítva, kit illessen a cselekvőleges és szenvedőleges választói jog, kit ne — hazánkban ma még oly ritka, mint a fehér holló; s míg egyikben szavazhat mindenki, a kinek tetszik, a másokban a „jiches“ uralma virágozik, s csak egy pár kitiintetett családnak adja a szólásjogot.

Addig pedig, míg községi viszonyaink rendezettek lesznek, sok víz fog lefolyni a Dunán!

Nem marad tehát egyéb hátra, mint e részben is egy általános, valamennyi községre egyaránt alkalmazandó ideiglenes szabályt kidolgozni, s e munkánál atyáink példáját követve, a jelenleg létező országos törvények nyomán könnyen haladhatunk.

Megkísértem az erre vonatkozó szabály formulázását.

1. Választó minden legalább 20 éves férfiú, kik a községi kötelékbe felvételtek, és

a) 300 o. é. frtyai ingatlan vagyont kizárólagos tulajdonul, vagy hitveseikkel s illetőleg kiskorú gyermekeikkel közösen birnak;

b) mint kézművesek, kereskedők, gyárosok tulajdon műhelylyel vagy kereskedési teleppel vagy gyárral birnak, s ha kézművesek folytonosan legalább egy segéddel dolgoznak;

c) habár a fentebbi osztályokba nem tartoznak is, évenként legalább 10 forintnyi közvetlen kultus-adót fizetnek.

2. Választó azonban, még ha a fenti feltételeknek megfelelt is, nem lehet, ki atyai vagy gyámi, vagy gazdai hatalom alatt áll, hűségtelenség, csempészkedés, rablás, gyilkolás vagy gyujtogatás miatt még folyó vizsgálat alatt van, vagy már elítélve volt, és azok, kiknek vagyona fölött a csőd tárgyalás még függőben van.

3. Feltétlenül választó minden izraelita tudor, sebész, ügyvéd, mérnök, író, művész, tanár, gyógyszerész,

rabbi, rabbinatusi ülnök, községi jegyző, és iskolai tanító, azon községben, melynek kerületében állandó lakása van.

4. Választható minden választó, ki az 1. pontbeli osztályokhoz tartozik, ha 24-ik életévét betöltötte; a 3. pontbeli osztályokhoz tartozók, feltétlenül.

A negyedik kérdés: mi móddal történjék a közgyűlési képviselők választása?

Kétségtelenül legcélszerűbb volna, ha az országot 200, lehetőleg egyenlő népességű választó kerületre osztanánk, és minden kerületben egy-egy képviselő választatnánk.

Erre azonban aligha leszen elegendő időnk, s miután helyzetünk sürgetőleg azt kívánja, hogy a közgyűlés minél előbb összeüljön, kénytelenek vagyunk az abszolút jó helyett, a viszonylag legjobbal beérni.

Ha a megyéket egyes választó kerületekre akarnók osztani, mégis oda jutnánk vissza, hogy vagy az egyes hitközségekben népszámlálást teljesíteni, és az eredményt bevárni kellene, vagy az iskolai alap repartitójához ragaszkodva, fel kellene kutatnunk valamennyi megyei főközség archivumát, és innen tisztára hozni, melyik község mennyit adózott ez alapra; de ez utolsó esetben ismét nem volna semmi tekintet az egyes községek időközi gyarapodására vagy hanyatlására.

Legajánlatosabb tehát minden megyében együttesen választani az összes megyebeli képviselőket, szavazván minden választó annyi képviselőre, a hány megyéjére jut.

A választásnál követendő eljárásra nézve, mi a következő módot ajánlanók.

Közvetlen az országos közgyűlés kihirdetése után, minden anyaközség előljárósága összeírja a községbeli választókat, s a névjegyzéket két példányban elkészítvén, az egyik példányt 14 napon át az imaház előcsarnokában közmegegyezésre kiteszi; a másik példányt a min-

den megye számára eleve kinevezendő választási bizottmánynak beküldi.

Mindenkinek joga van a választók névjegyzékében tapasztalt hiányok ellen, az illető jegyzék kitételétől számított 15 nap alatt a választási bizottmánynál kifogást tenni, mely a panaszokat megvizsgálván, a választók jegyzékében tapasztalt hiányokat kiigazítandja.

Eltelvén a 15 napi kifogásolási határidő, a választási bizottmány kitűzi azon napot, melyen a szavazás az egyes megyebeli anyaközségekben véghez menend, s ezt közli az illető község előljáróságával, mely azt az imaház előcsarnokában ki szegezés, és a legközelebbi szombat vagy ünneppnapon az imaházban kihirdetés által közzéteszi.

A kitűzött napokon megjelen a választási bizottmánynak saját kebeléből választott 3 tagu küldöttsége, s mindenek előtt megmagyarázván az összegyűlt választóknak a választási rendszabályokat, a községi rabbi és előljáró jelenlétében és ellenőrzése mellett megkezdi a szavazatok összegyűjtését.

A szavazás titkosan történik.

Minden szavazó a tulajdonképi követeken kívül, külön ugyanannyi póttagra is szavaz.

A begyűlt szavazatok a küldöttség és a községi előljáró és rabbi által lepecsételtetnek, és azonnal a választási bizottmánynak megküldetnek.

Bevégeztetvén a szavazás a megye valamennyi hitközségében, a választási bizottmány összeül, felbontja a lepecsételt szavazatokat és összeszámítja külön azokat, melyek a póttagokra befolytak, s az eredményt a megyei hitközségekben az előljáróság útján kihirdeteti.

A bizottmány jegyzőkönyve a megválasztottaknak megbízó levél gyanánt szolgál.

Ezen — itt természetesen csak körvoalalaiban változott — intézkedések mellett, úgy hiszszük, hogy négy hét alatt tuleshetnének az egész választási műtéten, s közvetlen összeülhetne maga az országos közgyűlés.

(Vége következik.)

TÁRCA.

Hebraica.

VI.

(A sofár. — Ovinu malkénu chotonu lefonecho. — Tárcairó és prédikátor. — Siralmas vigság. — Taslich és szomorú füz. — Milyen a környezetünk? — Furesa számítás. — Új év és régi nóta. — Hátratekintés és előre pillantás. — Mit várhatunk az új évtől? — Tekioh gedoloh.)

Harsan a sofár riadó szózata, rendíti a keblet a dördülő hang; alázva, sajogva, sohajt fel a szív: Mennynek hatalmas ura, könyörülj mi rajtunk!

Könyörülj rajtunk végtelen türelmeddel, mennybeli atyánk és királyunk, bűnös, gyarló halandókon! Hisz már annyi évét éltük át e hosszú világi létnek, oly végtelen sokszor váltakoz-

tak már a múlt és jövőnek ellebbenő s elősiető válpontjai; az évek megszámlálhatlan sokaságán át ragyog már fölöttünk egednek fénydús napja, mosolyognak felénk a jóságos tekinteti hold s a szeretetet sugárzó csillagok — és mi mégis még folyton homályban tévedünk, szemünk nem nyitak még meg a Te dicsőségnek igaz és való felfogására, köd borong felettünk, és nem jutottunk még annak megismerésére, hogy Te egyforma szeretettel, egyforma jósággal hozád létre minden teremtményedet, hogy Te nem tettél különbséget ember és ember közt, hogy egyenlő célra és egyenlő okból teremtéd mindnyáját, és hogy e végből egyenlő joggal ruházád fel őket; — még folyton bolygunk tévedezve egy szerencsétlen vihar szülte sűppedékes ingoványban, melyet közönségesen vallási türelmetlenségnek neveznek, de melynek igazi neve: ember-kinzás, s nem tudtunk még kivergődni az igazi emberszeretet örökké viruló

irághimes és gyöngygel ékes virányira... Kegyelmes atyánk! Küldj nekünk világosságot, hogy a méltányosság és igazság egyedül boldogító ösvényét föllelhessük; gyujts nekünk fáklyát, messze, messze világítót, hogy oszlassa szét a százados, átörökölt elmesötétség borus felhőt, lobogjon magasan és fényesen, hadd rémüljenek meg tőle s kárhozzanak el az éj sötét szülöttei, a szisszenő denevér, a sápitózó füles bagoly, a vijjogó vércse!... Hallgasd meg imánkat... Könnyűtül rajtunk mindenható Isten!...

Elmondók mi is imánkat s nem kételkedünk, hogy minden jóralavó, igazhittü zsidó ember teljes szívből mondandja rá az Ament! — De most ne gondold, tisztelt olvasó, mintha én még tovább is e hangon fognám folytatni. Azt nem teszem! Először azért nem, mert úgy hiszem, hogy erre az évre ennyi is elegendő volna, másodszer meg azért nem, mert utóvégre azt venném észre, hogy tárcairó helyett — prédikátor vált belőlem.

Pedig nem egyforma dolog ám ez! A tárcairónak sokkal nehezebb a sorja! Mert mai napság minden zsidónak sírásra áll a szeme, s már most a zsidó tárcairó vidítsa fel, nevétesse meg ezeket! Ama pogány Hercules csakugyan legény volt a talpán, kitett magáért emberül, de azért fogadni mernék, hogyha Jumo asszonyom ilyen feladatot gondolt volna ki számára, aligha bele nem sül. — Miről is írjon most az ember vigat, mulattatót? Társadalmi beléletünkről? Hisz ez oly zilált, oly kuszált, oly mélyen harapódzott be lényünkbe a pártoskodás, a viszálykodás ádáz mótelye, oly nyakasan rágódik rajtunk a visszavonás fene mirigye, hogy, ha csak feltételes pillanatot vetünk is éltünk eme viszály rongálta belrendszerére, csaknem kétségbe kell esnünk a jobb jövőre reménye felett! Vagy külső állapotunknak örvendjünk-e olyan nagyon? Szedd elő hárfádat, jámbor olvasó! és ha majdan kimégy a folyóra „taslichet“ csinálni, aggasd fel a parti fűz veled érző ágaira, miként azt őseid tevék, tülj le a folyam esüdes tükre mellé, és zengd el azokkal az „Al naharosz Bavel“t, mert bizony illik az rád mostanában is! Viszály benn, veszély künn! Jobbró Korach, balról Amalék, elől Ammon, hátul Moab, úgy vagyunk mostan Isten segítségével, aztán legyen az ember vig, aztán tréfáljon az ember, mikor a köny csakugy csavaródik szeméből!...

Megint jeremiadákba estem! Isten neki! Ha másként nem lehet, hát legyen úgy. Hanem azért vigasztalóddjál, nyájas olvasó, mert én mindazonáltal törekedni fogok, a tárcairónak kijelölt határok közt lehető legjobban megmaradni.

Minthogy éppen az új év ünnepeit üljük, illő, hogy figyelmünket arra irányozzuk.

Igazán furesán vagyunk mi azzal az időszámítással. Nem azt veszem most figyelembe, hogy midőn mások alig 2000-et, mi majd 6000-et olvasunk, mely számítás mindenestre helyesebb és mégis kénytelenek vagyunk a rosszabb után indulni; azt sem boncolgatom, hogy a három vallás népeinek különböző időbe eső új évi napjai közt, melyiknek van legtöbb értelme, leghelyesebb alapja, mire nézve határozottan s minden önösség nélkül, a mienket kellene neveznem, minthogy a világ teremésének kezdetét ünnepejlük vele: Csak azon sajtáságot emelem most ki, hogy eltérve a többi népek rendjétől, mások kezdjék a hónapokat, máskor az új évet. Ki nem tudná köztünk, hogy a mi hónapjaink cyclusa nem tisrivel, melybe az új év ünnepe esik, hanem niszannal s tehát évszámításunk mindig a hetedik hónappal kezdődik? Tudom, hogy erre minden értelmes ember azt felel, hogy ha furesa is, de mégis jó, minthogy a szent irás ekként parancsolja. Ez igaz, és minthogy énnekem sem lehet az ellen kifogásom, hagyjuk tehát a dolgot úgy a hogy van, és beszéljünk valamit a lefolyt év élményeiről, és a jövőre reményeiről, a minthogy ez ilyenkor már Ádámtól fogva divatban volt minden rendű és rangú tárcairónál.

Miket tapasztaltunk a mult esztendőben? Kevés szóba foglalható össze, és még is, ha érdemleg jellemezni akarnók, nem találunk talán elegendő kifejezést reá. Avagy szükség-e megmondanom, miként a kaján zsidógyűlölet csak most is ép oly mértékben és ép annyi változattal ütötte fel rüt fintorképét, mint a lefolyt idők bármelyik szakában? És mit mondjon hozzá az ember? Van-e szó, melylyel meg nem bélyegezték, szín, melylyel kellőleg nem festették volna? Tudni akarjátok, mi történt az imént lefolyt esztendőben? Kérdezték a mult századokat, s lapjaikra híven találandjátok feljegyezve. Minden lépten nyomon sziszegő hepp hepp! néhány tucot szeretetből meglapított oldalcsont; véraldozat; rágalom; rothadt, penészes gyanúsítgatás; erőszakos térítés; eselekvőségi korlátoztatás... mind mind ismétlődtek egy rövid év tartama alatt, és szabadságunk ege csak olyan borús, csakugy van fellegekkel beburkolva, mint ennek, előtte, s a néhány kicsiny csillagoeska, melyek a sürtü felhők közt itt-ott kiesillámlottak, unalmukban e vagy félelmükben ismét elbujtak, és sötétség van megint, teljes sötétség!... És valljon minő kilátásunk lehet ilyen auspiciumok mellett a jövőre nézve? Nem volna-e nevetséges, csak a legkisebb reményt is táplálni a közelebb jövő iránt, azt hinni, hogy jobb lesz majd ezután? — És mi mégis merjük kockáztatni e nézetet! Hiszszük, hogy jobb napokat hozand ránk ez ufolag beköszönt év, és hogy bőségesen pótolandja a hiányokat, a rövidegeket, melyeket a mult ránk mért. Hisz akár hányszor derült már felettünk mosolygó ég, sugárzott ránk nyájas nap, s egy hirtelen támadt vihar ismét fejünkre zuditott vészterhes fergeteget — ki tudja, nem fogja-e ép oly hirtelenül a szomoru jelent verőfényes jövő felváltani? Reméljünk. Borura derü. Él még Izrael Istene, ki fiait már oly gyakran felszabadítá a balsors nyugzó igája alól, ki szomoru napjait vigakkal váltá fel, és dacára a fáradhatlan s végnélküli sérelmeknek, miknek már annyi idő óta alá vannak vetve, még folyton atyailag örködik fölöttük...

Harsog a sófar riadó szózata! Legyen hangja a vihar orgonája, mely dördülve járja át a fásult, elfajzott kebleket, és figyelmeztesse őket, hogy van ég a felhők felett, és abban egy boszuló Istenség, ki keményen sujtandja az igaztalant, a gonoszt, a nyomorultat... és legyen hangja a szellő lágy fuvolája, mely édes vigaszt hintsen a szenvedőnek, az elnyomottnak epedő szívébe; éleszsze föl és tartsa meg benne a balsors sulyos csapásai folytán stülvedező hitet, táplálja és erősítse meg a jobb idők iránti reménységét, és hirdesse előtte a prófétának szavait: „És az napon meg fog szólalni a nagy sófar, és hangjára össze gyűlendenek, a kik elveszének Asur honában, s a kik elnyomatának Mizraim országában, s eljövendenek a szent hegyre, az Urnak dicséneket zengeni.“

a. 1.

Üti levelek.

(Folytatás.)

Ott tilt a nő és midőn közeledtem, csakhamar érzékeny módon megérteté velem, hogy ő nemesak a légyott végett jött el, és hogy ez maga hajlékából őt ki nem esalta volna, hanem eljött mint naponta télen, nyáron elszokott jöni.

— Én meggondolám mit ígértem tegnap — kezdé rövid szünet után — és higyeje el kegyed, hogy nem örömet váltom be szavamam. Legbizalmasabb barátommet elhagyám, a világtól elvoultan élek, csakugy kisértetbe ne jöhessek titkomat elárulni. Nem vagyok kalandornő, ki örömet emlékszik vissza a mult szenvedéseire, hanem oly boldogtalan lény, melynek kinja napról napra égetőbb. A mult, jelen és jövő egyaránt kinzó reám nézve; és ha a siron tul is van élet, ugy ott is kárhozzatva leszek.

— Nem akarok toladó lenni — feleltem én — és ha tudom, hogy megbánta az ígérést, akkor kötelességemnek tartom kegyedet attól fölloldani. Csak azt ne higye kegyed, hogy én fájdalmát nem tudnám becsülni, hogy azon egyének közé tartozom, kik egy percben komolyságot színelnek, hogy a kicsikart titok a másokban mulatság tárgyává lehessen.

— Igen, igen — el vagyok határozva. Ön érezni tud — önnök szíve van, halgassa ön végig egy nyomorult nő történetét, de páncélozza keblét.

Visszahajtván a fekete fátyolt, mely arcát elfedé, gyöngye, izgatott hangon szólni kezdett:

Ön bizonynyal emlékszik a negyvennyoleadiki forradalomra. Hazánk sokat vesztett általa, engemet mindenemtől fosztott meg. De ne gondolja, hogy anyagi veszteséget értek, nem, lelkem aranyát, szívem tavaszát, ifjúságom örömeit rabolta el tőlem.

Szüleim rég sirban nyugodtak és a reám hagyott kis vagyonnal bátyám házában éltem.

Megható jelenet volt midőn bátyám feleségétől és kis gyermekeitől búcsút vőn és fegyvert ragadva csatába sietett. Kétszer tért haza, először mint hadnagy, másodsor mint kapitány és képviselheti ön, mily örömmel fogadtuk.

Harmadszor kocsin hozta egy tisztbarátja — mert megsebesült.

Képzelteti ön a szívrepestő látványt. Bátyám harmadnapra meghalt. Felesége zokogása és jajgatása, az én könyvem nem lehelhetek belé új életet.

Midőn bátyám temetésétől visszatért, barátja megfogta kezemet és így szólt: Ezentul én leszek védője, Emma, ezentul az én oltalmam alatt fog állani, mert jobban szeretem én önt, mint bátyja szeretle!

Egymásért dobogott szívünk. Mindegyikünk tudta, hogy szeretjük egymást. — Óh, Istenem, Istenem! — Mily boldogtalanlanná tett engemet Sándor — de azért szeretem még most is — és ha életemtől fosztana meg, utolsó szavam könyörületet kérne számára.

Elfelejteté bennem a bátyám halála okozta fájdalmakat azon percekben, melyeket közelében élveztem és ha most emlékszem még vissza azon időre, keblem éjjelét a gyönyör villama futja keresztül.

Bár volna annyi erőm, hogy el tudnám feledni, hogy tudnám kárhóztatni, — de lelkem még is rajta csügg, mint valamely szenvedélyen, melyről tudom, hogy sirba visz.

Komáromból, hol laktunk, el kellett Sándornak mennie, és ő elvitte magával szerencsém, szívem nyugalmát, lelkem édenét. Mindjárt vele akartam zarándokolni, majd egyenruhában, majd messziről őt követve, de a szemérem e lelki harcban győzedelmeskedett. Midőn azonban néhány nap mulva azon üzenetet nyertem, hogy megsérült, elvesztettem minden öntudatot és lelkem sokkal fölháborodottabb volt, semhogy tetteimet megfontolhattam volna.

Irtóztató képzelődésekkel siettem ide éjjel és midőn meg látam halovány arcát, vérző karját, eszméletlenül összerogytam.

A seb nem volt veszedelmes, de én azt nem hívé, és az én fájdalmam bizonynyal nagyobb volt az övénél.

Virasztottam nála, ápoltam, elfeledém, hogy leány vagyok. Az ő sebe meggyógyult, de azon seb, mely szívemen üttetett, még most is vérzik és nem fog behegedni soha, soha!

E szavak után elhallgatott a nő. — Halovány arcát feltűnő pir futotta át — és zokogva fordult el tőlem.

Véteknek tartottam volna a szent csendet háborítani, véteknek vigasztalni ott, hol minden szó csak új fájdalmakat küldött.

A nő a fa törzsére hajlott, és csak most vevém észre, hogy könnyei egy szívre esnek, mely a fába volt bevésve.

— Sejtek mindent — szólék hosszú szünet után tompa hangon.

— Ön ismeri talán kinom forrását — felelt ő — de nem e roppant tengert, melyet e forrás képezett.

A csapat — folytatá újra — tovább indult, és Sándor vele. Nem szánakozott rajtam, nem engedett kérelmeimnek. Nem hallgatott a szívre, melynek liliomát ő hervasztá el, nem a kebelre, melynek nyugalma örökre elrablá. Térj át — így szólt hozzám — szerelmünk legyen vallásod, az legyen Istened. Néhány nap mulva visszatérek és akkor az oltár előtt fogjuk szerelmünket szentesíteni.

— Kegyed zsidónő? — vágtam közbe.

— Az voltam. Távozása után kikeresztelkedtem, hogy visszajövele után azonnal megeskethessünk — de ő nem jött vissza!

Vártam hetekig, hónapokig — Sándor nem jött vissza.

Sok hónap eltéltevel ajtómon kopogni hallottam, és ismeretlen férfi nyitott be nálam.

— Ön Emma? — kérdé tőlem hideg hanggal.

— Igen — feleltem én.

— Én Sándor bátyja vagyok.

Ezen szóra oly érzelmek fogták el keblemet, mintha a poklból ezer angyal a mennyországba vitt volna. De mily rövid volt szívem öröme. Pénzt akart adni, mert úgy mondá, azt nemes családjá meg nem engedheti, hogy Sándor zsidó leányt vegyen el.

Akkor a büszkeség óriása legyőzte minden érzeményemet és mintha a napot jégtengerbe vetették volna, hogy ott sziszegve gigási hareban elveszszsen, úgy küzdött égő szerelmem a rideg valóval és ez irtóztató küzdelemben nem a szerető leány, hanem a sértett zsidónő volt a győztes.

De minek is eseteljem ezen jelenetet. Sándor, mint hallám Angolhonban él — és én őt nem fogom látni többé soha — soha! Ő talán elfelejtett, — de én őt nem felejtetem, mert még most is szeretem lelkem minden erejével, szívem minden hevével.

— És miért keresi föl kegyed naponta ezen helyet? — kérdém a hallgató nőtől.

— Mert itt nyugszik. . . .

— Kegyed csak nem. . . .

— Meghalt! — Természetes halállal meghalt. Itt ásták el éjjel, mert tudám, hogy zsidó temetőben nem adnak az ártatlannak helyet, és másba nem akarám vinni.

Grósz Károly.

(Folytatjuk.)

Adatok a magyarhoni izraeliták történetéhez.

II.

(Folytatás.)

Egy regét akarunk itt elbeszélni, mely még napjainkban is imitt amott közkezen forog és fájdalom, habár kevés hitelben részesül, legalább határozottan nem utasittatik vissza. Azon mesefélet értjük, mintha a zsidók keresztyén vért használnának, vagy mintha nem tartanák legnagyobb mérvben büntetendőnek, más vallásbelin gyilkolást elkövetni.

Távol vagyunk attól, hogy a zsidókat szenteknek hirdessük; a zsidóság egyáltalában nem ismeri a szentekről szóló tant. Rousseau azzal kezdi vallomásait, hogy elbeszéli, miként ő

gyermekkorában csak úgy hazudott, csalt, lopott, mint akármely más gyermek. Ugyanezt mondhatjuk a zsidókról is, ők is követnek el bűnt, vétket, mint a többi emberek, nem többet, de talán kevesebbet. Különösen a gyilkolás büntényét a ránylag a zsidók ritkábban követik el, mint a többi vallásfelekezetek hívei. A mennyire a statistika tanuskodik, számok szolgálhatnak adatul, és nincs okunk föltenni, hogy régente másképp volt. Ez a mondat: „ki embervért ont, annak vére is emberek által ontasék; mert Isten képére teremté ő az embert“, — ez első noachidicus parancs a zsidónak vérévé vált, és a zsidó sziv föllázad a gyilkolás eszméjén....

De halljuk a mese történetét. Egy bazini gróf, „Esslein Ausch“ bazini és több marcheggi zsidónak tetemes pénzüsszeggel tartozott. Meg akart szabadulni adósságától az által, hogy hitelezőit láb alól elteszi. Talált emberekre, kik tervében gyámolíták, pozsonyiakat, kik kevéssel az előtt a zsidókat onnan elűzték. Úrtígyöt arra, hogy a zsidót bántalmazzák, csakhamar találtak. Berontottak házaikba egy keresztyén gyermeket keresendők, ki állítólag eltűnt. A vizsgálat ideje alatt nem volt hiány kegyetlenségben, sőt terhes nőkkel sem bántak kimélettel. „Esslein Ausch“ a kínádra hurcoltatott és ott mindent vallott, a mit épen akartak, kivántak; többi között, hogy a marcheggi zsidók, kik szinte hitelezői voltak a grófnak, büntársai. A kutatás tovább folyt, és a mezőn egy holt gyermeket találtak, mi különben nem volt nehéz feladat.

Midőn a bűntény e saját gyártmányu corpus delicti által világosságba lőn helyezve, a végrehajtáshoz fogtak és a zsidók mind megégettettek, de a nemes gróf még ezzel meg nem elégette; most a marcheggi zsidókra került a sor.

Az alsóausztriai zsidók a császárhoz fordultak és jogot, kegyelmet kértek marcheggi hitfeleik számára, különösen két indokra támaszkodtak. Hivatkoznak már kibocsátott császári mandatumokra,*) melyek a pápák nevében azon babona ellen harcolnak, mintha a zsidók keresztyén vért használnának; továbbá arra utalnak, hogy kikeresztelkedett zsidókat vallattassanak, — kik pedig semmi esetre nem nyilatkozandnak a zsidók érdekében, — valljon igaz-e, hogy a zsidók keresztyén vért használnak. Ha szükség volna bizonyítékra e fonák eszeveszettség ellen, már ez bizonyára kielégítő. E kitértek a zsidókra már sok bajt hoztak. Ők el akarták törölni multuk emléket és őrtüln dühöngtek a zsidók ellen. De a hitehagyottak közül egy sem állítja, akár hogy saját tapasztalatból tudná, akár hogy hitese egyéntől hallotta volna, hogy a zsidók keresztyén vért használnak és valóban nem is hallgatják vala el, ha arról tudomásuk lett volna. Azokra nézve, kik mindentütt az igazságot keresik, az ezen oldalról tapasztalt hallgatagság mindenestre többet bizonyítana, a pápák bulláinál. De az igazság nem mindenkinek eszményképe, és az ilyenek csak árulkodni akarnak, ide is, amoda is ragad valami, és ennyi elég.

A zsidóság ezen 1529. június 12-én benyújtott kérelme folytár („Supplication der Jüdischheit“) írja Ferdinánd császár Linzből 1529 június 21-én alsóausztriai helytartójának, hogy a bevádolt marcheggi zsidók Salm Miklós gróf tábornagnak szolgáltatassanak ki, miután ezek, valamint az összes zsidóság a császár „kamara i birtoka“.**) Egyszersmind néhány kérdést

*) L. Wolf „Ferdinand II. und die Juden“ (Wien, Braumtiler) I. 20. és III. sz. melléklet, hol hasonló mandatum van közvételére.

**) Ferdinand persze, hogy nem birt Magyarországon teljhatalommal, de nem is volt az ilyen ügynek sem joga, sem bírása. Az alsóausztriai, jelesen a bécsi zsidók ez alkalommal, mint más-kor is ismételtelen bebizonyították, hogy felfogták küldetésüket, szószóloúk lévén szomszéd hitfeleiknek

is küldtek Salm grófnak, melyekre a vádolt zsidók kihallgatassanak, hogy az igazság kiderüljön. *)

Szükségtelen megjegyezni, hogy a zsidók, kik a törvény útján vétettek vizsgálat alá, csakhamar visszanyerték szabadságukat.**)

E képet azért mutattuk be, hogy példával szolgáljunk, mi módon mentek végbe az ily kegyetlenségek. Valamennyien hasonlítanak egymáshoz, és hol az okiratok hamisítlan fenmaradtak, ott az igazság csakhamar kiderült. Rosenberg Izidor.

(Folytatjuk.)

P E S T.

Vallásunk szelleme a legkiválóbban méltányolja a jótékonyt, és így nem fog feltűnő eszmetársulásnak látszani, hogy engem a lelkiismeretünkkel számolásra intő ünnep, legjelentékenyebb jétékony intézetünkre, a pesti izraelita hitközségi kórházra visz.

E lapok 18-dik számában ismerttettem meg olvasóimmal néhány az intézet első évnegyedi január-márciusi kimutatásából vett adatot; most a második ápril-juniusi évnegyedi kimutatás fekszik előttem.

Az összes kórházi kiadások ez időszakban 2620 forint 85 krajcár-ra rugtak, minek ellenében 1442 forint 50 krajcárnyi bevétel áll, nem tudva be az utóbbiba az ócska holmik eladásából befolyt 259 frt 88 krajcárt, mely összeg a felszerelésre fog fordíthatni; e szerint tehát a községnek ezen évnegyedben 1173 frt 35 krajcárjába került a kórház.

Ez eredményt a tavalyival hasonlítva össze, tapasztaljuk, hogy miután az 1861-diki évi hasonnegyedben a kiadás 3159 frt 82 kr; a bevétel 1031 frt 28 kr volt, a községnek 2128 forint 54 krajcárjába, és tehát 950 frt 19 krajcárjával többbe került ezen intézete.

A mi ezen nevezetes különbséget illeti, azt legnagyobb-részt a gyógyszerekre tett kiadások rovatánál találjuk, mely rovatban a mult évről 1130 frt 6 krajcár, ez idén pedig 455 frt 87 krajcár van felszámítva.

A betegek számára vonatkozólag tavaly 205, és az idén 189 beteg nyert a második évnegyed alatt a kórházban ápolást; s míg tavaly egy-egy beteg egy forint 12% krajcárnyi gyógyszert fogyasztott, addig ez idén csak 81 krajcár esik gyógyszerek fejében egy-egy betegre.

Ellenben a betegek ellátása fejenként tavaly csak 10 frt 77% krajcárt, és ez idén, 15 napi átlagos kórtartam mellett, 11 frt 21% krajcárt vett igénybe.

A szegények gyógyítása körül még nevezetesebb megtakarítás mutatkozik. Tavaly ugyanis ismeretlen számú betegek kiadatott 975 frt 44 krajcár; az idén 837 beteg mellett 298 frt 82 kr; teszen tehát a különbség 676 frt 42 krajcárt.

Tencer.

*) Kérdőpontok: 1) Megkérdendő a zsidó, mi a neve? 2) Hogy jutott a börtönbe s minő okokból? 3) Ki volt-e már valaha Marcheggben hallgatva, s miért? 4) Mit vallott a kőpadon? 5) Volt-e azután még kihallgatva? 6) Ismeri-e Jakab zsidót? 7) Mikor látta legutóbb? 8) Használt-e valamivel a bazini zsidóságnak? 9) Juttatott-e annak vért? 10) Adott-e neki egy forint borralalót? 11) Mit tett a keresztyén vérről, s mire használták azt a zsidók? 12) Átadta-e a másik zsidónak a vért? 13) Van-e tudomása a bazini gyilkolási esetről?

**) Wolf im I. Jahrgange des Jahrbuches für Ungarn (Rosenberg, Arad) I. 266.

LEVELEZÉS.

Veszprém, sept. 17.

Tisztelt Szerkesztőség!

E nyár folytában egy marokkói rabbi beutazván Magyarhont, városról városra, hol jelentékenyebb izraelita hitközség létezik, azon szín alatt járt, mintha ő a Marokkóból kiűzött és Jeruzsálemben letelepedett hitközség rabbija és küldötte lenne, mely őt az ottani község részére eszközendő pénzbeli segedelem gyűjtésére felhatalmazta és megbizta. Városunkat is meglátogatván, leirhatlan tolakodással, (egy házat sem mellőzvé) e célra jelenlévő pénzüsszeget sikerült gyűjtenie és a mint tudomásomra jutott, több helyen is folytatta gyűjtését. T. főrabbi urunk, Hochmuth Ábrahámnak, kinek nem csak hitközségünk érdeke, hanem összes hitsorsosaink java is szíven fekszik, az említett rabbi helytelen magaviselete szembeállván, egyik jeruzsálemi hitközség rabbijához azon kéréssel fordult, adna neki minél előbb felvilágosítást ezen utazó célja, jelleme és magaviselete felől, mely kérésére azon választ nyerte, hogy Jeruzsálemben Marokkóból oda telepedett hitközség nem is létezik, azon egyént mint állítólag ott volt rabbit nem ismerik, hanem ez mint valódi iparlovag és nyilvános csaló bizony csak a maga erszényére koldul. Kötelességemnek tartom tehát e tényt hitközségeink jövő mihez tartása és java tekintetéből közzé tenni, reménylve, hogy a Szerkesztőség e levellemnek lapjába felvételét elmulasztani nem fogja.

Dr. Ditrichstein.

S. a. Ujhely september 17-én.

A „Magyar Izraelita“ 36-ik számának e levelezője a s. a. ujhelyi izr. elemi mintafőtanodában tartott évi vizsgálatok eredményét választván tudósítási tárgyal, helyeslő elismeréssel kíséri a tanítói személyzet sikerdus működését.

Minden igaz iskolabarát csak örömmel tapasztalja azon szíves részvétet, melylyel az iskola tanítói iránt viseltetnek, s remélik, hogy ezek a közneveltség és népnevelés körül kifejtett munkásságukban el nem fáradva, közeliismerésre érdemesítendik magukat.

A szó- és írásbeli gondolat kifejezés, nem talál még iskoláinkban ama méltánylásra, mely e tárgyat, fontossága tekintetéből illeti. Természeténél fogva ez a legnehezebb és úgy szólva az oktatás tetőpontját képezi, minthogy a tanuló minden gépiesség kizárásával öngondolkodásra és lelkiéberségre serkentetik, és az ebben tanúsított eredmény valóban meglepő és fátadozásra méltó volt. El nem mellőzhetjük az intézet németajku tanítóinak a hazai nyelv elsajátításában kifejtett tevékenységét kiemelni, és csak megelégedéssel fogadhatjuk azon tényt, miszerint az illető tanítók a magyar nyelvet tökéletesen már is megtanulták, míg Singer ur, a közkívánatnak engedve, oktatását és alkalmi hitszónokait magyar nyelven is fogja tartani.

A journalistikának feladata közvetlen a társadalmi élet gépezetét irányadó gyanánt befolylni, felderíteni és ostorozni a visszaéléseket, bátorítani és buzdítani ott, hol valódi érdemre talált. E szempontból kiindulva szoros kötelességemnek tartom, t. levelező urnak héber tanítónk irányában tulszigorát kellőleg helyre igazítani. Jártasság és szabatos előadás a szentírás szövegében, alaposság és gyakorlati készség a héber nyelv ismeretében, miáltal a holt sorokból kiemelkedő élő alakok állíttatnak élénk, jellemzi Löw ur tanítványait, kik megnyerő bánásmódja folytán határtalan vonzódással ragaszkodnak szeretett tanítójukhoz, ki a héber tantárgyakban legkevésbé sem mérsékelte igényt t. hitközséget kielégíteni elég szerencés volt.

A Sabbat kisasszonyhoz intézett kérdésre korán sem halt meg a felelet, csak idő hiányában elkésett. A derék tanítónő, ki német tanítótársainak magyarosodásával lépést tart, csak akkor szándékozik magyar nyelven tartani rendes oktatást, midőn sikeréről biztos, és már nem leendő kénytelen a tanulókhöz intézett kérdéseket papírról leolvasni, és a felelet helyességéről szint azon módon meggyőződni. Áthatva az ügy szentségétől, elég őszinteséggel és önmegtagadással bir, ebbeli hiányát a ritka műveltségű Moravetz kisasszonnyal pótolatni, és miután egyéb tantárgyak lelkesítő oktatása által a 3-ik leányosztályban ezen szolgáltatot viszonzni is tudja, nem jutott soha azon sajnós helyzetbe, hogy azt tőle megtagadták volna; sőt ezen összhangzás működésnek köszönhető leánytanodánk virágzása is.

N.-Kőrös, szept. 16-án 1862.

T. Szerkesztő ur!

Átlapozván a „Magyar Izraelita“ számain, nem találkoztam egyetlenegy levéllel sem, mely az itteni izraelita-község szervezőtől némi tudósítást és felvilágosítást adott volna; vagy arról mennyire törekednek itt hazai nyelvünk művelésében s én tehát úgy vélem nem leszek épen kelletlen vendég, ha az említett tárgyakról jelentést teszek. Csodálkozni fog, ha a hazai nyelv művelésének állapotáról tudósítván, főlemlitem, hogy itt rendezett, a magyar nyelvet tannyelvül felkaroló iskoláról szó sincs; ha említem továbbá, hogy az itteni mindkét nembeli fiatalság a magyar nyelvet 3-4-nek kivételével jól alig beszéli s ha végre azt sem hagyom érintetlenül, hogy az ifjúságnak semminemű alkalom nem nyújtatik e nagy hiány pótlására. Feltűnő hogy itt Kőrösen törzsökös magyar város létre mely fokon áll a magyar nyelv művelése a zsidóknál. Sokáig fontolgattam, valljon hozzam-e ezt a nyilvánosság elé, de minden aggályt elhárított bennem azon gondolat, hátha talán ezáltal felébreszthetném hitrokonimat hosszas álmukból? Adja Isten, hogy úgy legyen!

A mi a község szervezését stb. illeti azt jövő levellemnek tárgyaul tartom fenn.

R. J.

Külföld.

Bécs, sept. 15.

H. A. Utóbbi leveleim egyikében megígértém volt, hogy dr. Hildesheimnak Pozsonyban leendő alkalmaztatásáról, — ha az ügyről bizonyosságot szereztem — tudósítanom. Igéretemet már most beválthatom, miután folyó hó 13-án dr. urnál egy pozsonyi küldöttség tisztelgett, őt körükbe meghívandó. Hogy azonban minő állomást legyen dr. ur Pozsonyban majdan betöltendő, a hitszónokot, vagy a rabbinatusit-e, az valamint a küldöttség, úgy én előttem is ismeretlen. De különben önként is fölmerül azon kérdés: kit illet az elsőség? A jelenlegi rabbi, Schreiber ur, mint thalmudista, az ő és párthívei nézete szerint mindenkép képes arra, hogy a thalmudoktatást a papnövelőden ellássa, hogy a rabbi egyéb ismeretekkel is birjon, az szerintik nem szűkséges, mert a világi tudományokkal foglalkozó rendesen eltér a traditio ösvényéről. De ha valamely classicus képzettségű egyén e mellett még az elnyomatás és tudatlanság szülte szokások szerint él, mert ezt magára nézve előnyösebbnek tartja, egy a pozsonyi rómaiak kapnak az alkalmon ily egyént felvenni szövetségükbe. Így fejthető meg Hildesheim dr. ur Pozsonyba hivatásának kérdése. Különböző dr. urat már rég foglalkodtatja egy Szombathelyt, saját rendszerre szerint létesítendő papnövelőde fölállításának gondolatja. E körül kidolgozott tervét a cs. hatóságoknak is adta, mely azt átvizsgálás végett a még akkor életben volt pesti főrabbinak, néhai Schwáb Arszlánnak küldé át, ki azonban csakhamar átlátta annak hiányait, a mennyiben az a tudomány több ágáról semmiképen nem is gondoskodott, minek folytán a kormány engedélyét a vállalatól megvonta. De dr. H. urat nem zavarja meg tervében semmi, tanítványait saját modora szerint oktatá és jöltévéje volt hiúsága hízolgóinak.

A pozsonyi rabbit bosszantá azonban dr. ur terve, mert abban saját iskolája veszélyes vetélytársát látta, de nem merte azt nyíltan rosszalni, mivel dr. H-t az orthodox világ mivel chassidnak ismerte. De utóvégre érezni kezdé a pozsonyi község a korszerűtlen képzett rabbi szűkségét és miután Schreiber rabbi ur attól tart, hogy új rabbi alkalmazása mellett az ő felsősége és az ő faconja szerinti orthodoxia talána szenvedni, inkább dr. H. alkalmazását pártolja.

Valljon ezzel be van-e töltve a Tedescoféle intézet részéről kihirdetett hitszónoki pályázat? — nem tudom. Hitszónokának választása egyébként, csak a községtől függ, s ebben tehát teljes joggal követheti saját — habár kissé különös ízlését.

De mi a jesivát illeti, ez bizonyos országos tekintélyt gyakorol, sőt folytonosan monopolum után törekszik, ezt tehát nem szabadna egészen a község kényének feláldozni. Azt kérjük tehát, mi hivatala legyen dr. H-nak a jesiván? A thalmudi szakra nézve Schreiber rabbi urat tekintélynek mindenki elismeri, a világi tudományokra nézve aligha fog valaki dr. H. urban megbízhatni, nem azért, mert magyarul nem tud, a mi ugyan magában eléggé nagy hiba, hanem azon állásnál fogva, melyet dr. H. ur az ujkori műveltséggel szemben elfoglal.

Általában a főkérdés itt az, szabad-e a pozsonyi bitkzségnek a jesivából, mely az országos alapból van dotálva, s mely az egész ország számára approbál rabbikat, kénye kedve szerint rendelkezni?

Vegyes hírek.

= A „Pesti Hirnök“-ben olvassuk: Lévy Henrik, mint a népszinházi bizottmány tagja, a népszinházért járó biztosítási összeg most fizetendő negyedét 100 s néhány forintot sajátjából fedezte. — Valljon volt-e a Pesti-Hirnöknek arról tudomása, hogy Lévy Henrik ur — izraelita?

= S.-a.-Ujhelyből írják, hogy a legközelebbi tüzvész által károsultak javára aláírás útján 1000 o. é. ft gyűlt össze. A gyűjtés kizárólag zsidó körökben eszközöltetett, míg a segély kiosztásánál a valláskülönböbségre tekintettel nem voltak.

= Szegedről levelet vettünk, mely a lapunk 36-dik számában a szegedi községi viszonyokról olvasható közlésünk ellenében állítja: miként az ottani jegyzőre vonatkozólag, nem most először panaszkodtak azon folytonos szórakozottság és hanyagság miatt, melylyel a jegyző hivatalában eljár; ezenkívül a mostani elnökség a könyvvitelben oly tényeknek jutott nyomára, melyek a jegyző további alkalmazását lehetlenné tevék. Kímélve az ősz ember családját, az elnökség elhallgatta a bélyegző tényeket, s hivatalából, hol mindenek előtt pontosság és lelkiismeretesség követelendő, elmozdította; biztosítván neki egy évre teljes fizetését, az azontuli gyámolítás feletti határozatot pedig a legközelebbi tanácskozára fenhagyván. —

A kántor pedig utóbbi időben évi díjának, mely mellett még négy évre szerződötve volt, nagyobbitását ohajtotta. Az elnökség tekintve a kiadások növekedését és a pénztár apályát kívánatának egyelőre nem engedhetett. A kántor ebben színleg megnyugodván, elment Lembergbe s ott magát felfogadtatta. — Mi végre a mostani elnökséget illeti, az nincs kinevezve, hanem közbizalom folytán terhes hivatalára megválasztva, és a község jóakaró tagjainak köszönetére érdemes, míg a sok évi hátramaradás és a mult idők csapásainak eredményeiért a mostani elnökséget vádolni nem lehet. — Mi részünkről bizonyára csak örülnénk azon, ha a 36-dik számunkban közölt levél rajzai a valóságos viszonyokban teljes igazoltságot nem találnak.

= A „Gombostű“ című szépirodalmi, társaséleti és divatközlöny f. é. october hónaptól kezdve maga a szerkesztő Rózsaági Antal ur által adatik ki s hetenkint egyszer körülbelül három kis iven fog megjelenni. Mellékletül ad havonkint egy-egy divatképet és egy-egy mintarajzot, vagy kimetszett szabásmintát. Előfizetési díj egész évre 10 ft. félévre 5 ft. negyedévre 3 ft. Figyelmeztetjük rá a magyar-zsidó hölgyeket.

Szerkesztői levelezés.

N. S. urnak Gyöngyösön. Sziveskedjék válaszukat a 35-ik számban megnézni.

B. Gy. urnak Zágrában. Szivesen közöljük, ha teljes nevét velünk tudatja.

R. K. urnak Szegeden. Ha folytatása is kezünkben lesz, közlendjük.

HIRDETÉSEK.

Bátorkodom ezennel hitsorsosaim figyelmét 4 osztályu leánytanodámra

tisztelettel felhívni.

A célszerű tanmód és a növendékekkel bánás intézetemben, itt a fővárosban — a nélkül hogy szerénytelen legyek — elismerést nyert.

Ezuttal tehát leginkább a t. c. vidéki közönséget vagyok bátor arra figyelmeztetni, hogy illő ár mellett teljes ellátásra fogadok gyermekeket és hogy azok gondos ápolására és tanítására minden erőmet és időmet fordítom.

Intézetemben következő tantárgyak taníttatnak és adatnak elő a főváros jeles tanítói által:

Vallástan és biblia, héber olvasás, magyar nyelv és a magyarok története, természetrajz és földrajz. Ezen tárgyak magyar nyelven adatnak elő; a német és francia nyelv, világtörténet, számtan és természettan pedig német nyelven.

Hogy intézetemnél, melyben a társalgási nyelv a magyar, a tanítványok a francia nyelvet is könnyen elsajátíthassák fontosnak tartottam francia nőre szert tenni, ki a gyermekekkel társalgyván, azokat gyakorlatilag is oktassa.

Midőn tehát még bezárólag megemlítem, hogy általam és segédtanítónőim által a kézi munkákra rendkívüli gond fordítottik, a t. c. közönség bizalmát megnyerni hiszem.

Pollák Karolina,

magyar izr. leánynevelde-tulajdonos.

Váci-út 8. sz.

(2—4)

Megjelent s a fordítónál Pesten, sip-utca 5. sz. a. kapható:

Épületes erkölcsbeszédék.

„Pirke Abóth“ tanmondatai fölött.

Első füzet.

Dr. Meisel után, magyarította **Bauer Márkfi Lőrincz.**

Ára egy-egy fizetnek 40 kr.

3—3

Pályázat.

A nagyváradi magyar zsidó községi főelemi tanodában az 1862—63. iskolai évben egy főelemi tanítói állomás 500 o. é. frt évi fizetés mellett lesz betöltendő. — A tannyelv a magyar lévén, az ezen állomásra pályázni szándékozók főelemi tanítói képességtükről, a magyar nyelv tökéletes ismeretéről, ugy a héber és német nyelvbeni jártasságukról és erkölcsi magaviseletükről szóló bizonyítványaikkal felszerelt folyamodványukat legfőlebb október 15 éig nyujtsák be az iskolai bizottmány elnökéhez

Dr. Feldmannhoz N.-Váradon.

Kelt N.-Váradon 1862. sept. 17-én.

1—2